

Program obnovy dediny – Úloža (Spiš) – nový poriadok na ulici malej dedinky (návrh: M. Šarafín)

Výskum a ochrana cicavcov na Slovensku

Cicavce sú v ostatných rokoch predmetom intenzívneho záujmu zoológov. Na Slovensku sa v súčasnosti vyskytuje 86 taxónov voľne žijúcich cicavcov. Z nich je až 54 (62,8 %) zaradených do niektorej z kategórií ohrozenosti v návrhu červeného zoznamu cicavcov Slovenska. K vyhynutému norkovi európskemu (*Mustela lutreola*) pribudol plch záhradný (*Eliomys quercinus*), ktorého výskyt nebol v ostatných 20 rokoch na našom území hodnoverne potvrdený. Vplyvom viacerých faktorov pokračuje však pokles početnosti najvzácnejších taxónov cicavcov, najmä reliktov a endemitov Karpát. Základom zachovania tých taxónov cicavcov, ktoré sa v súčasnosti vyskytujú, je ich systematická účinná ochra-

na na všetkých úrovniach, vrátane využitia metód posilňovania oslabených populácií a dopĺňania chýbajúcich článkov potravných reťazí. Priority ochrany sa určujú na základe poznania stavu cicavcov, ktorý sa musí najskôr identifikovať, a potom sledovať vrátane procesov spôsobujúcich jeho zmeny.

Prezentovaním najnovších výsledkov viacerých celoslovenských i regionálnych projektov výskumu a praktickej starostlivosti o cicavce, ako aj načrtnutím ďalšieho smerovania týchto aktivít sa zaoberala tretia celoštátna odborná konferencia **Výskum a ochrana cicavcov na Slovensku**. V dňoch 10.–11. októbra 1997 ju vo Zvolene spoločne zorganizovala Slovenská agentúra životného pro-

stredia – Centrum ochrany prírody a krajiny Banská Bystrica a Ústav ekológie lesa SAV vo Zvolene.

Na konferencii sa zúčastnilo vyše 90 odborníkov zo Slovenskej a Českej republiky. Počas dvoch dní sa prezentovali 25 referátmi a 7 posterami, súčasťou podujatia boli aj 2 tvorivé dielne, množstvo neformálnych rozhovorov, diskusií a polemík. Cieľom konferencie nebola iba prezentácia najnovších poznatkov a výmena informácií, ale aj stretnutie riešiteľov celoslovenských projektov. Účastníci si pri tejto príležitosti pripomenuli životné jubileá troch významných osobností súčasnej slovenskej zoológie a teriológie – sedemdesiate narodeniny oslávil prof. Ing. Jozef Sládek, CSc. (25. 3. 1927), dlhoročný pedagóg Lesníckej fakulty TU vo Zvolene, šesťdesiatpäť rokov sa dožil RNDr. Andrej Stollmann (19. 9. 1932), popredný múzejník, dlhoročný ochranca prírody a bývalý vedecký pracovník SAV a päťdesiate piate narodeniny oslávil doc. RNDr. Alexander Du-

dich, CSc. (15. 10. 1942), pedagóg Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene. Všetci traja usilovnou odbornou a vedeckou prácou významne prispeli k rozvoju slovenskej teriológie a zoológie vôbec. Zároveň priamo i nepriamo vychovali celú generáciu zoológov a ochrancov prírody, zorganizovali veľké množstvo seminárov a stretnutí.

Pracovná časť konferencie nastoliла mnoho nových problémov v súvislosti so starostlivosťou o cicavce na Slovensku. Mimoriadne aktuálny je napríklad nárast úhynu jedincov vydry riečnej na cestných, najmä rýchlostných komunikáciách. Kritický je predovšetkým úsek diaľnice D-1 Ivachnová – Hybe, kde zaznamenali viac smrteľných kolízií vydry s automobilmi. Preto na 4 najkritičnejších úsekoch tejto diaľnice nainštalovalo stredisko SAŽP COPK v Liptovskom Mikuláši v spolupráci so Strediskom údržby diaľnic v Liptovskom Mikuláši a dopravnou políciou výstražné dopravné značenia "Pozor vydra".

Najviac príspevkov na konferencii bolo venovaných problematike netopierov. Práve aktivity spojené s výskumom a ochranou tejto u nás donedávna veľmi málo poznanej skupiny cicavcov sa v ostatných rokoch potešiteľne rozbehli. Z referátov napríklad vyplynulo, že na základe kvantitatívnych údajov o netopieroch, získaných v Slovenskom krase, na Muránskej planine a v Slovenskom raji je lietavec sfahovavý (*Miniopterus schreibersi*) hodnotený ako kriticky ohrozený druh (M. Uhrin).

Netradičný a mimoriadne cenný bol príspevok približujúci počiatok teriologických, a predovšetkým chiropterologických výskumov na Slovensku. Súčasťou konferencie bola aj prehliadka a vyhodnotenie posterov.

Aktuálnou potrebou úpravy jestvujúceho slovenského menoslovía cicavcov sa zaoberala prvá z dvoch tvorivých dielni. Účastníci odporučili, aby sa čo najskôr pripravilo nové, ktoré skvalitní platné menoslovie

tým, že ponechá väčšinu z jestvujúcich mien, odstráni niektoré nelogizmy, prípadne eliminuje druhojmenná motivované veľkosťou, ktorá je predsa len relatívna.

V záverečnej tvorivej dielni boli sformulované závery z konferencie. Týkajú sa najdôležitejších aktivít v oblasti legislatívneho zabezpečova-

nia ochrany cicavcov, praktickej starostlivosti o ne, výskumu a osvety, preto ich organizátori postúpili príslušným orgánom a organizáciám. Príspevky z konferencie budú publikované v samostatnom zborníku.

Peter Urban

Ďalší krok k európskej integrácii

Na začiatku decembra 1997 sa v Budapešti uskutočnila **5. konferencia inštitúcií priestorového výskumu zo strednej a východnej Európy**. Okrem výmeny informácií o aktuálnych otázkach z tejto oblasti a nadväzovania bilaterálnych a multilaterálnych kontaktov pre prípravu spoločných vedeckovýskumných projektov, ťažiskom rokovania bola téma "Perspektívy priestorového vývoja v Podunajsku." Ako vyplynulo z rokovania, rozvoj v tomto priestore, ako aj v priestore celej strednej a juhovýchodnej Európy, v súčasnosti determinujú predovšetkým výrazné hospodárske a sociálne disparity, prekonávanie rozsiahlych procesov ekonomickej transformácie i parciálne procesy integrácie do Európskej únie. Z diskusií jasne vyplynulo, že vo vzťahu k týmto procesom je nevyhnutná podpora priestorovej integrácie prostredníctvom celoeurópskej stratégie priestorového rozvoja. Pripravujú ju členské štáty Rady Európy a bude prezentovaná na 12. európskej konferencii ministrov zodpovedných za územné plánovanie a priestorový rozvoj (CEMAT) pri príležitosti svetovej výstavy EXPO 2000 v Hannoveri.

Vedeckovýskumné inštitúcie v strednej a východnej Európe považujú vytvorenie celoeurópskych projektov vývoja za jednu z najvýznamnejších úloh politiky v oblasti

priestorového rozvoja a sú pripravené podporiť ju svojimi aktivitami. S týmto cieľom budú budovať nevyhnutné medzinárodné kooperačné väzby a tiež orientovať prácu v rámci svojich sietí.

Účastníci konferencie privítali iniciatívu európskeho spoločenstva INTERREG II C ako nový nástroj medzinárodnej spolupráce v oblasti územného plánovania a dúfajú, že sa im podarí využiť ponúknutú šancu na rozvoj spolupráce v oblasti priestorového výskumu.

Uskutočnenie týchto kooperačných snáh však brzdia vážne prekážky. Jednou z nich je potreba lepšej koordinácie pravidiel pre INTERREG II C a PHARE, ďalej možnosť využitia prostriedkov PHARE v rámci medzinárodnej kooperácie v oblasti priestorového rozvoja atď. Okrem toho je potrebná lepšia informovanosť vedeckých inštitúcií ústrednými orgánmi štátnej správy, predovšetkým v stredo- a východoeurópskych štátoch.

Na záver konferencie, na ktorej slovenskú stranu reprezentovali zástupcovia firmy AUREX, Fakulty architektúry STU, Slovenskej agentúry životného prostredia a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, účastníci prijali rezolúciu zhrňujúcu ťažiskové body rokovania.

Maroš Finka